

Informationstjänster
Social- och hälsovårdsinformation och informationshantering

16.11.2021

Föreskrift om strukturen för klienthandlingar inom socialvården och om uppgifter som ska antecknas i klienthandlingarna

Bemyndigande

Lag om klienthandlingar inom socialvården (254/2015, nedan lagen om klienthandlingar) 5 §

Lag om elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (784/2021, nedan lagen om kunduppgifter) 9 §, 2 mom.

Målgrupper

Tillhandahållare av socialvårdstjänster
Tillverkare av kundinformationssystem för social- och hälsovården
Folkpensionsanstalten

Ikraftträdande

Denna föreskrift träder i kraft den 16 november 2021 och gäller tills vidare.

FÖRÄLDRAD

Innehåll

1	Föreskriftens tillämpningsområde.....	3
2	Definitioner	3
3	Förhållandet till de lagar som styr informationshanteringen inom social- och hälsovården.....	4
	Anteckning och registrering av klientuppgifter	4
	Skyldighet att ansluta sig som användare av Kanta-tjänsterna.....	4
4	Förhållande till andra föreskrifter, anvisningar och specifikationer	5
	Sosmeta.....	6
5	Klienthandlingarnas struktur och uppgifterna som ska antecknas i dem.....	6
6	Handledning och rådgivning om föreskriften.....	7
7	Ikraftträdande.....	7

FÖRÄLDRAD

1 Föreskriftens tillämpningsområde

Föreskriften gäller skyldigheten enligt 4 § i lagen om klienthandlingar att anteckna och registrera klientuppgifter som forbundna handlingar och specificerar i enlighet med 5 § i lagen strukturen på klienthandlingarna inom socialvården och de uppgifter som ska antecknas i klienthandlingarna.

Föreskriften gäller dessutom klienthandlingarnas datainnehåll och datastrukturer i informationssystemen för att de riksomfattande informationssystemtjänsterna ska kunna utföras samt de kodsystäm som ska användas i datastrukturerna överallt i landet i enlighet med 9 § 2 mom. i lagen om kunduppgifter.

Föreskriften tillämpas på anteckning, registrering och behandling av klientuppgifter inom den offentliga och privata socialvården samt på genomförande av informationssystem avsedda för behandling av klientuppgifter inom socialvården.

2 Definitioner

I denna föreskrift avses med

- **Klient** en klient inom socialvården enligt definitionen i 3 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården 812/2000
- **Klienthandling** (eller kundhandling i lagen om kunduppgifter) en handling som upprättats utifrån en persons behov av stöd inom socialvården eller en klientrelation inom socialvården och som innehåller klientuppgifter
- **Lagen om klienthandlingar** lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015)
- **Klientuppgift** en personuppgift som har erhållits inom socialvården och som har antecknats eller som enligt lagen om klienthandlingar ska antecknas i en klienthandling inom socialvården
- **Klientdataarkivet för socialvården** en sådan riksomfattande arkiveringstjänst för kunduppgifter som avses i 6 § 1 mom. i lagen om kunduppgifter och som hör till Kanta-tjänsterna
- **Riksomfattande informationssystemtjänster** sådana riksomfattande informationssystemtjänster för social- och hälsovården som avses i 6 § i lagen om kunduppgifter
- **Socialvård** organiserad verksamhet vars syfte är att erbjuda medlemmar i samhället tillräcklig socialservice och ekonomiskt stöd i anslutning till den samt främja social välfärd och delaktighet
- **Tillhandahållare av socialvårdstjänster** en anordnare av socialservice och en producent av socialservice i enlighet med 3 § 7 punkten i lagen om kunduppgifter
- **Offentlig socialvård** socialvård som ordnas av en myndighet. Till den offentliga socialvården hör också socialservice som produceras av en privat tjänsteproducent för en myndighets räkning.
- **Privat socialvård** socialvård som grundar sig på ett avtal mellan en tjänsteproducenten och en klient
- **Serviceuppgift** en helhet av socialservice och annat stöd som motsvarar vissa stödbehov

- **Tjänsten Sosmeta** en tjänst för handlingsstrukturer och metadata inom socialvården. Tjänstens adress är sosmeta.fi.
- **Kodtjänsten** en tjänst som Institutet för hälsa och välfärd erbjuder, och vars uppgift är att publicera, distribuera och förvalta nationellt enhetliga datastrukturer som kan användas i informationssystem för social- och hälsovården samt att administrera organisationsregister
- **Lagen om kunduppgifter** lagen om elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (784/2021)
- **Teknisk struktur** en teknisk presentationsform för handlingsstrukturer som är avsedda för dokumentation av klientuppgifter inom socialvården och som THL publicerat, och som stöds i Kanta-tjänsterna och de kundinformationsystem som producerar information om dem

3 Förhållandet till de lagar som styr informationshanteringen inom social- och hälsovården

Anteckning och registrering av klientuppgifter

4 § i lagen om klienthandlingar innehåller bestämmelser om skyldigheten för yrkesutbildade personer inom socialvården och annan personal som deltar i klientarbetet att i forbundna handlingar anteckna sådan information som är behövlig och tillräcklig med tanke på ordnandet, planeringen, lämnandet, uppföljningen och övervakningen av socialvården. Anteckningsskyldigheten börjar när tjänstetillhandahållaren har blivit informerad om att en person är i behov av service eller har börjat lämna socialservice.

Enligt ikraftträdandebestämmelsen i 28 § i lagen om klienthandlingar ska klientuppgifter registreras som forbundna handlingar efter att THL med stöd av normgivningsbemyndigandet i 5 § i lagen har meddelat närmare föreskrifter om handlingarnas innehåll och tekniska struktur.

I 9 § i lagen om kunduppgifter finns det bestämmelser om datastrukturerna för informationssystem och kundhandlingar som hänför sig till de riksomfattande informationssystemtjänsterna. Enligt den ska informationssystemens och kundhandlingarnas datastrukturer möjliggöra användning, utlämnande, bevarande och skydd av elektroniska kundhandlingar och kunduppgifter med hjälp av de riksomfattande informationssystemtjänsterna. I 9 § 2 mom. i lagen om kunduppgifter nämns THL:s normgivningsbemyndigande för kundhandlingarnas datainnehåll och datastrukturer i informationssystemen för att de riksomfattande informationssystemtjänsterna ska kunna utföras samt om de kodsystém som överallt i landet ska användas i dem.

Skyldighet att ansluta sig som användare av Kanta-tjänsterna

Enligt 7 § i lagen om kunduppgifter är tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster skyldiga att ansluta sig som användare av de riksomfattande informationssystemtjänsterna inom social- och hälsovården. Detta inkluderar skyldighet att ansluta sig till den riksomfattande arkiveringstjänsten, informationshanteringstjänsten, viljeytringstjänsten samt receptcentret. Enligt övergångsbestämmelserna i 52 § 1 mom. ska tjänstetillhandahållare inom den offentliga socialvården ansluta sig till den riksomfattande arkiveringstjänsten för kunduppgifter senast den 1 september 2024 och tjänstetillhandahållare inom den privata socialvården senast i början av 2026.

Efter anslutning till de riksomfattande informationssystemtjänsterna ska tjänstetillhandahållaren spara kundhandlingarna i original i den riksomfattande arkiveringstjänsten i enlighet med 8 §. Skyldigheten att spara handlingar har graderats så att den offentliga socialvården och tjänstetillhandahållare som arbetar för dess räkning ska börja spara

- 1) handlingar som uppkommer inom tjänster för barnfamiljer, personer i arbetsför ålder och äldre personer senast den 1 september 2024,
- 2) handlingar som uppkommer inom barnskyddet senast den 1 mars 2025,
- 3) handlingar som uppkommer inom handikappservicen senast den 1 september 2025,
- 4) handlingar som uppkommer inom missbrukarvården senast den 1 mars 2026, samt
- 5) handlingar som uppkommer inom familjerättsliga tjänster senast den 1 september 2026.

Handlingar som uppkommer inom privat socialvård som grundar sig på avtal mellan tjänstetillhandahållaren och klienten ska börja sparas i de riksomfattande informationssystemtjänsterna enligt följande:

- 1) handlingar som uppkommer inom tjänster för barnfamiljer, personer i arbetsför ålder och äldre personer samt inom funktionshindersservicen senast den 1 januari 2026,
- 2) handlingar som uppkommer inom missbrukarvården senast den 1 mars 2026.

Denna föreskrift är en del av regleringen som styr dokumentationen av klientuppgifter inom socialvården och införandet av klienthandlingar i Klientdataarkivet för socialvården. Föreskriften främjar införandet av nationellt enhetliga handlingsstrukturer inom socialvården genom att göra tillhandahållare av socialvårdstjänster skyldiga att använda de handlingsstrukturer som publicerats i tjänsten Sosmeta. Struktureringen av klientuppgifter grundar sig på specifikationen av de riksomfattande handlingsstrukturerna och klassificeringarna som används i dem. Handlingsstrukturerna har delats in enligt serviceuppgifter och socialservice, och dessutom är en del av handlingsstrukturerna avsedda att användas i flera olika serviceuppgifter.

4 Förhållande till andra föreskrifter, anvisningar och specifikationer

I THL:s föreskrift 5/2021 beskrivs de väsentliga kraven på funktionalitet hos informationssystem för social- och hälsovården, som gäller de funktioner och datainnehåll som implementeras i informationssystemen. Funktionerna och datainnehållen hänvisar till separata närmare specifikationer där också obligatoriska och frivilliga funktioner och uppgifter beskrivs mer detaljerat. I dem beskrivs bland annat de för denna föreskrift väsentliga kraven i anslutning till genomförandet av klientdatasystem och klienthandlingar. De väsentliga kraven på datainnehållet i socialvårdens klientdatasystem grundar sig på strukturer och uppgifter enligt denna föreskrift. De informationssystem som används för att registrera, söka och behandla handlingar ska genomföras i enlighet med de väsentliga krav som gäller dem.

Enligt 22 § 3 mom. i lagen om klienthandlingar ska det av klienthandlingar inom socialvården framgå till vilken serviceuppgift handlingen ansluter sig. Dessa serviceuppgifter specificeras i föreskrift 1/2016 om klassificeringen av serviceuppgifterna inom socialvården.

Koderna för serviceuppgifter inom socialvården, socialservice och handlingsstrukturer publiceras i social- och hälsovårdens nationella kodtjänst.

Kanta-tjänsternas handbok för aktörer inom socialvården är avsedd att stödja anslutningen till Kanta-tjänsterna och användningen av dem. Handboken ger en allmän bild av både Kanta-tjänsternas funktion och de informationssystemlösningar som behövs för att använda dem. I handboken beskrivs också tjänsten Sosmeta och ibruktagandet av handlingsstrukturerna närmare.

Med modellen för hantering av specifikationer av klientuppgifter inom socialvården och funktionella specifikationer av serviceproduktionen stödjer man att specifikationerna av klientuppgifter och de funktionella specifikationerna är tillgängliga, ändamålsenliga, aktuella och enhetliga. Målet är en tydlig beskrivning av hur ändringsförslag hanteras och behandlas samt att ändringarna är transparenta och spårbara. I modellen för hantering beskrivs specifikationernas centrala hanteringsprocesser även för hanteringen av handlingsstrukturer.

Sosmeta

THL:s tjänst Sosmeta (sosmeta.thl.fi) är en publikationstjänst för handlingsstrukturer och metadata inom socialvården. I Sosmeta visas och delas strukturerna för alla de handlingar som används nationellt för att registrera klientuppgifter när organisationerna ansluter sig till Klientdataarkivet för socialvården och börjar spara strukturerade klienthandlingar i arkivet. Handlingsstrukturerna publiceras i tjänsten med olika status: Utkast, I testfas, Färdig eller Föråldrad. I detta avsnitt finns en kort beskrivning av vad dessa statusar betyder. Närmare beskrivningar av handlingarnas versioner och statusar finns bland annat i ovannämnda Kanta-tjänsternas handbok och i hanteringsmodellen.

Statusen ”Utkast” innebär att en preliminär handlingsstruktur har utarbetats, men att handlingsstrukturen vidareutvecklas.

Statusen ”I testfas” innebär att handlingen befinner sig i ett skede där handlingsstrukturens tekniska funktion och genomförbarhet säkerställs.

Statusen ”Färdig” innebär att handlingsstrukturens utvecklingsiteration är färdig. Handlingsstrukturen är en officiell version som stöds i Kanta-tjänsterna. En handlingsstruktur med statusen Färdig ändras inte, utan en ny version av den publiceras vid behov.

Statusen ”Föråldrad” avser en version som inte längre stöds av Kanta-tjänsterna. När en ny version av handlingsstrukturen publiceras med statusen Färdig blir den föregående versionen automatiskt föråldrad. Handlingsstrukturen med statusen Föråldrad stöds i Kanta-tjänsterna under en övergångsperiod som fastställs separat.

Handlingsstrukturen anges som borttagen när övergångsperioden för en föråldrad handlingsstruktur upphör eller när handlingsstrukturen tas bort av någon annan orsak. En handlingsstruktur med statusen Borttagen kan inte längre användas för arkivering av handlingar. Handlingar som tidigare upprättats och arkiverats med denna struktur är dock tillgängliga i arkivet.

5 Klienthandlingarnas struktur och uppgifterna som ska antecknas i dem

Innehållet och strukturen i klienthandlingar inom socialvården ska följa de handlingsstrukturer som publicerats i Sosmeta senast när klienthandlingarna enligt lagen om kunduppgifter ska sparas i den riksomfattande arkiveringstjänsten. Klienthandlingar som uppkommit före detta och sådana handlingar för vilka det inte har publicerats någon struktur i Sosmeta kan sparas i Klientdataarkivet för socialvården även i andra godkända filformat. Dessa filformat beskrivs närmare i specifikationen för dokumentstandarden inom socialvården.

Vid upprättandet av klienthandlingar som ska sparas i Klientdataarkivet för socialvården ska man använda en version av handlingsstrukturen med statusen Färdig. Dessutom kan en version med statusen Föråldrad användas under en övergångsperiod som fastställs separat.

6 Handledning och rådgivning om föreskriften

THL:s enhet Social- och hälsovårdsinformation och informationshantering ger på begäran handledning och råd om tillämpningen av denna föreskrift.

7 Ikraftträdande

Denna föreskrift träder i kraft den 30 november 2021 och gäller tills vidare.

Pekka Rissanen
t.f. Direktör för informationstjänsterna

Jarmo Kärki
Enhetschef

Sändlista

Tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster
Kompetenscentrum inom det sociala området
Social- och hälsovårdsministeriet
Tillverkare av klient- och patientdatasystem samt producenter av informationssystemtjänster för social- och hälsovården
Producenter av informationsförvaltningstjänster och ICT-tjänster för social- och hälsovården
Folkpensionsanstalten
Finlands Kommunförbund rf
Valvira
Finansministeriet
Arbets- och näringsministeriet
Befolkningsregistercentralen
Dataombudsmannens byrå
Regionförvaltningsverken

Denna föreskrift finns på webbadressen <https://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/normi/561001/> (FINLEX® – Myndigheternas föreskriftssamlingar: Institutet för hälsa och välfärd) samt på registratorskontoret vid Institutet för hälsa och välfärd.

Föreskriften finns dessutom på webbadressen <https://thl.fi/sv/web/informationshantering-inom-social-och-halsovarden/foreskrifter-och-specifikationer/foreskrifter>.